

معرفی کتاب نمادهای هویتی شهر: پاریس، مادرید، استانبول و کیوتو

کتاب نمادهای هویتی شهر: پاریس، مادرید، استانبول و کیوتو، جدیدترین کتاب دکتر سعیدرضا عاملی، استاد گروه ارتباطات و مطالعات آمریکای دانشگاه تهران توسط انتشارات دانشگاه تهران منتشر شد.

مقدمه

به‌زعم نویسنده، در کتاب نمادهای هویتی شهر: پاریس، مادرید، استانبول و کیوتو، به تجربه چهار شهر مهم و بزرگ جهان توجه شده است. برجستگی این چهار شهر در صیانت از میراث تمدنی و هویتی و قدرت پایدار ولو در آمیختگی با عناصر هویتی جدید شهری است. شهر پاریس معرف تمدن مسیحی و در عین حال نماد جمع کردن متمایز شهر قدیم و جدید پاریس است. شهر مادرید هم معرف تمدن مسیحی است و از این مزیت برخوردار است که به‌لحاظ تجربه تمدن اسلامی در دوره‌ای از تاریخ خود، جلوه‌ای از هم‌نشینی دو تمدن اسلامی و مسیحی را به‌نمایش می‌گذارد. شهر کیوتو معرف تمدن کنفوسیوسی و شهر باهویتی است که نماد و پایتخت فرهنگی ژاپن محسوب می‌شود. در نهایت، شهر استانبول به‌عنوان شهر هزارمسجد و شهری که محل تلاقی دو قاره مهم جهان، آسیا و اروپاست و به‌نوعی نمادهای هویتی دو حوزه تمدنی را در خود جمع کرده است. بر این اساس در این کتاب، چهار شهر مذکور نمونه‌ای از شهرهای دارای سابقه تاریخی و فرهنگی غنی است و در طول حیات خود عملکرد موفق در حفظ هویت و نمادهای هویتی خود داشته‌اند.

معرفی کتاب

کتاب نمادهای هویتی شهر: پاریس، مادرید، استانبول و کیوتو توسط انتشارات دانشگاه تهران در سال ۱۳۹۶ در ۵۶۶ صفحه منتشر شده و دارای فهرست، فرهنگ معنایی و نمایه است.

این کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. در فصل اول با عنوان «هویت و نمادهای فرهنگی شهر»، بر مفاهیم هویت شهر، منظر شهر و نمادهای هویتی شهر تمرکز شده است. فصل دوم با عنوان «هویت و نمادهای فرهنگی شهر پاریس: از گذشته تا حال» به مطالعه شهر پاریس اختصاص دارد و نخست اطلاعات کلی و تاریخچه شهر ارائه شده، سپس ساختار و اجزای معماری و برنامه‌ها و تجربیات شهری در گذر زمان همراه با اشاره به عناصر هویتی، با جزییات و تفصیل بیشتری بررسی شده است. اطلاعات کلی در مورد پاریس از جمله موقعیت جغرافیایی و اقلیمی شهر، اهمیت و نقش رود سن در تاریخ و جغرافیای شهری، ویژگی‌های جمعیتی و اقتصاد پاریس، تاریخ قدیم و جدید شهر و رویدادهای مهم تاریخی، شهرسازی و نظام برنامه‌ریزی شهری قدیم و جدید پاریس، خدمات و تأسیسات شهری، زیرساخت‌ها و تسهیلات شهری، سیستم حمل‌ونقل پاریس، آموزش، تأمین اجتماعی، بهداشت و ورزش و سرگرمی، همراه با آمار مربوط، معماری و سبک‌های معماری قدیم و جدید شهر پاریس، همچنین فضای عمومی شهر از جمله مباحث مطرح شده در این فصل است.

در فصل سوم کتاب با عنوان «هویت و نمادهای هویتی شهر مادرید: از گذشته تا حال و بازخوانی دوره اسلامی» تجربه شهری مرور شده که تاریخ آن از دوازده سده قبل آغاز شده، تحولات عمیق دینی را تجربه کرده، دچار جنگ‌های داخلی و خارجی شده و در مجموع طی ادوار مختلف ملتی با هویتی مستقل را شکل داده و اکنون از فضایی برخوردار است که با ویژگی‌های معماری خود سرگذشت شهر را نقل می‌کند، بر تمایز خود با غیر تأکید می‌کند، ارزش‌ها و باورهای ساکنانش را به‌تصویر می‌کشد و محتوای فرهنگی خود را به‌نمایش می‌گذارد. در این فصل، اطلاعات کلی درباره وضعیت جغرافیایی، جمعیتی، سیاسی و اقتصادی، تاریخچه قدیم و جدید شهر، فضاهای عمومی شهر و سیاست‌های دولت در حفظ هویت مکانی و تقویت حس تعلق به محیط در مادرید مطالعه شده است.

فصل چهارم با عنوان «هویت و نمادهای فرهنگی شهر استانبول: از گذشته تا حال» به بررسی هویت و نمادهای فرهنگی شهر استانبول اختصاص دارد. این فصل، ضمن مطالعه شهر استانبول با رویکرد تطبیقی، به مطالعه تاریخی شهر، نظام‌های شهرسازی، خدمات شهری، معماری و سبک‌های معماری در شهر، فضاهای عمومی، میراث تاریخی و فرهنگی، وضعیت حضور دین و نمادهای دینی در شهر، بازنمایی هویتی و نمادین شهر در هنر، فضای مجازی و رسانه‌ها، همچنین سیاست‌گذاری‌های دولتی در این حوزه‌ها و راهبردهای هویتی و فرهنگی پرداخته است.

فصل پنجم با عنوان «هویت و نمادهای فرهنگی شهر کیوتو: از گذشته تا حال» به مرور تجربه شهر کیوتو به‌عنوان پایتخت فرهنگی ژاپن اختصاص دارد. در این فصل، پس از اشاره مختصری به اطلاعات کلی کشور ژاپن، تاریخچه شکل‌گیری شهر کیوتو، وضعیت دین و ادیان، نمادهای دینی کیوتو، سبک‌های معماری شهر، هویت و نمادها در معماری آن، شهرسازی، فضاهای عمومی شهر کیوتو، بازنمایی نمادین شهر در رسانه‌ها و فضای مجازی، همچنین سیاست‌های حفظ سیمای ویژه شهر و صیانت از میراث ملی و محلی بررسی شده است. در نهایت، در بخش نتیجه‌گیری این کتاب نیز جمع‌بندی از مباحث صورت گرفته ارائه شده است.

«نمادهای هویتی شهر: پاریس، مادرید، استانبول و کیوتو»

این کتاب تجاربی را پیش رو قرار می‌دهد که در راستای بهبود عملکرد داخلی، ارائه راهبردها و راهکارها و کمک به برنامه‌ریزی در جهت سوق‌دادن هویت چندگانه و ازهم‌گسیخته شهرهای بی‌بهره از هویت منسجم و ماندگار شایان توجه است. در واقع، این کتاب بر اساس مطالعه مقایسه‌ای ظرفیت‌های شهرهای هویت‌مدار، در بهبود الگوی راهبردی شهرسازی و معماری با تکیه بر عناصر هویت‌بخش، نه تنها سودمند، بلکه ضروری است و با توجه به پیشرفت‌ها و تجارب در دسترس در سطح بین‌المللی، پژوهش و پرداختن به طرح‌های شهرسازی، سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های عملی کلانشهرهای دیگر که با مسائل متعدد مربوط به طراحی و اداره شهر درگیر بوده‌اند و بررسی مسیرهای پیموده‌شده و پیش‌روی آن‌ها در حفظ هویت شهری، برای ارزیابی طرح‌های داخلی مفید خواهد بود.